Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра комп'ютерних систем, мереж і кібербезпеки (№ 503)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми «Право»
_____ А.Є. Голубов
(підпис) (ініціали та прізвище)
«_31_» __серпня_ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Правова інформація та комп'ютерні технології в юридичній діяльності
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 08 "Право"
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 081 "Право"
(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: Право
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків 2020 рік

Робоча програма Правова інформація та комп'ютерні технології в юридичній діяльності

(назва дисципліни)

для студентів за спеціальністю 081 "Право"

освітньою програмою Право

«26» 08 2020 р., – 15 с.

Розробник: Пєвнєв В.Я., доцент кафедри 503, к.т.н., доцент _____

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання) (підпис)

Цуранов М.В., старший викладач кафедри 503 _____

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання) (підпис)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри комп'ютерних систем, мереж і кібербезпеки

(назва кафедри)

Протокол № 1 від « 27 » 08 2020 р.

Завідувач кафедри д.т.н., професор _____ В. С. Харченко

(науковий ступінь та вчене звання) (підпис) (ініціали та прізвище)

Програму погоджено на випускових кафедрах:

Завідувач кафедри 702 д.ю.н., доцент _____ Г.А. Спіцина

(науковий ступень та вчене звання) (підпис) (ініціали та прізвище)

«27» серпня 2020 року

. **Опис навчальної дисципліни**

<table>
<tr><td>Найменування показників</td><td>Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти</td><td>Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 4,5</td><td rowspan="14">Галузь знань
08 "Право"
(шифр та найменування)

Спеціальність
081 "Право"
(код та найменування)

Освітня програма
Право
(найменування)

Рівень вищої освіти:
перший (бакалаврський)</td><td>Цикл загально-професійної підготовки</td></tr>
<tr><td>Кількість модулів – 2</td><td>Навчальний рік</td></tr>
<tr><td>Кількість змістових модулів – 4</td><td>2020/2021</td></tr>
<tr><td>Індивідуальне завдання: немає
(назва)</td><td>Семестр</td></tr>
<tr><td>Загальна кількість годин: 56/135</td><td>4-й</td></tr>
<tr><td rowspan="10">Кількість тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 3,5
самостійної роботи студента – 5</td><td>Лекції *</td></tr>
<tr><td>32 годин</td></tr>
<tr><td>Практичні, семінарські*</td></tr>
<tr><td>24 годин</td></tr>
<tr><td>Лабораторні*</td></tr>
<tr><td></td></tr>
<tr><td>Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>79 годин</td></tr>
<tr><td>Вид контролю</td></tr>
<tr><td>Модульний контроль, залік</td></tr>
</table>

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: 56/79.

*Аудиторне навантаження може бути зменшене або збільшене на одну годину в залежності від розкладу занять.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Актуальність і значення курсу "Правова інформація та комп'ютерні технології в юридичній діяльності" полягає в орієнтації студентів на майбутню спеціальність та на вивчення дисциплін за напрямом підготовки спеціалістів "Правознавство". Адже в умовах науково-технічного прогресу засоби обчислювальної техніки втілюються у всі сфери діяльності, стають потужною виробничою силою. Кваліфіковане використання засобів обчислювальної техніки і відповідного програмного забезпечення дозволяє суттєво підвищити ефективність роботи фахівців у галузі права.

На сьогодні неможливо розв'язувати жодної проблеми в юридичної діяльності без опрацювання значних об'ємів інформації. Важливу роль у поданні та опрацюванні інформаційних потоків відіграють сучасні правові інформаційно-пошукові системи. Тому актуальним для становлення сучасного спеціаліста правоохоронної діяльності є вивчення дисципліни „Правова інформація та комп'ютерні технології в юридичній діяльності".

Мета дисципліни: надати знання обчислювальних і інформаційних систем в аспекті можливостей їх застосування в судочинстві, прокурорській і слідчій діяльності, судовій експертизі, господарській діяльності, державному управлінні.

Завдання: ознайомитися з поняттями ―правова інформатика та ―правова інформація, математичними моделями, які використовуються в юридичній діяльності, основними цілями національної програми правової освіти населення, а також розглянути принципи побудови інформаційних систем державно-правового характеру; поглибити і розширити свої знання і уміння роботи у пакеті Microsoft Office, оволодіти організаційними, правовими та програмними засобами захисту інформації у комп'ютерних системах, у тому числі програмою для створення електронного підпису; вивчити технологічні особливості комп'ютерних злочинів, нормативні документи, що регулюють електронний документообіг і електронний цифровий підпис, засади інформаційно-аналітичного забезпечення законотворчої, правозастосовної та правоосвітньої діяльності, організацію та прийоми пошуку інформації у загальноправових базах даних, основи використання комп'ютерних технологій у нотаріальній діяльності, цивільному, кримінальному та адміністративному судочинстві; опанувати методи пошуку інформації у бібліотечних системах і принципи доступу до інформації у локальних і глобальних комп'ютерних мережах; ознайомитися з перспективними напрямами розвитку інформаційних технологій у правознавстві, відеоконференцзв'язком та голосовими порталами у судочинстві.

Програмні компетентності. Дисципліна має допомогти сформувати у студентів такі компетентності:

- ЗК6. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел. Складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин. Належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності. Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних. Демонструвати вміння користуватися комп'ютерними програмами, необхідними у професійній діяльності.

- СК13. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв‘язання. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин. Самостійно визначати ті обставини, у з‘ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій. Належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності. Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.

В результаті вивчення дисципліни студенти **повинні знати**:

- порядок роботи в мережах Internet та Intranet;
- технології використання найбільш поширених пошукових та поштових серверів
- структуру і склад інформаційно-пошукових систем;
- призначення і можливості правових інформаційних систем (Ліга, Рада, Консультант);
- організаційні та технічні методи захисту інформації в системі інформаційного забезпечення.
- технології електронної обробки інформації.

вміти:

- користуватися електронною поштою;
- знаходити необхідну інформацію в мережі Internet за допомогою браузерів та пошукових серверів;
- використовувати засоби електронних організаторів для планування та організації професійної діяльності;
- користуватися правовими інформаційно-пошуковими системами для пошуку нормативно-правових документів;
- створювати електронні картотеки;

Мати уяву про:

- перспективи і тенденції розвитку сучасних інформаційних систем і технологій;
- особливості організації нових інформаційних технологій опрацювання даних при розв'язанні задач, що входять у компетенцію юриста;
- можливості та перспективи використання засобів обчислювальної техніки у своїй роботі за спеціальністю.
- поняття інформаційних технологій; їх класифікацію;
- поняття інформаційних систем; їх класифікацію;

Міждисциплінарні зв’язки: Дисципліна є базовою для: ВБ 1.3 «Інформаційно-аналітичне забезпечення законотворчої та правозастосовної діяльності».

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1
Змістовний модуль 1

ТЕМА 1. Вступ до навчальної дисципліни «Правова інформація та комп'ютерні технології в юридичній діяльності»

Місце дисципліни в системі підготовки фахівця із інформаційного права. Визначення головних понять пов'язаних з правовою інформацією. Історичні аспекти формування поняття інформація.

Предмет дисципліни, її цілі та задачі. Структура, завдання і форми контролю, основна література. Основні положення. Визначення області та межі дії систем управління інформаційною безпекою.

ТЕМА 2. Інтеграція права та інформатики

Правова інформатика. Поняття правової інформації. Інформація, визначення, поняття о правовій основі. Цілі і завдання правової інформації.

ТЕМА 3. Моделі та комп'ютерні технології в юридичній діяльності

Поняття моделі. Національна програма правової освіти населення. Інформаційні системи державно-правового характеру. Комп'ютерні технології у підготовці юридичних документів.

Змістовний модуль №2

ТЕМА 4. Інформаційно-аналітичне забезпечення законотворчої та правозастосовної діяльності

Комп'ютерна мережа Верховної Ради України. Призначення та основні принципи побудови інтегрованої системи інформаційно-аналітичного забезпечення (СІАЗ) законотворчої діяльності Верховної Ради України. Загальноправові бази даних. Автоматизована інформаційно-пошукова система "Нормативні акти України". Становлення системної інформатизації в правовій сфері.

ТЕМА 5. Комп'ютерні мережі в юридичній діяльності

Визначення, класифікація та принципи побудови комп'ютерних мереж. Принципи побудови клієнт-серверних додатків. Однорангові мережі. Мережі з виділеним сервером. Серверні операційні системи. Домени. Топологія мережі.

ТЕМА 6. Принципи побудови комп'ютерних мереж.

Основні мережеві пристрої. Види комутації. Принципи та проблеми комутації. Основні задачі комутації. Модель OSI. Основні протоколи комп'ютерних мереж. Дротові та бездротові мережі. Технології Bluetooth та Wi-Wi.

ТЕМА 7. IP адресація та організація підмереж

Системи адрес та їх перетворення. Структура IP адреси. Типи адресації. Розподіл на підмережі, розрахунок та планування. Маски змінної дожини VLSM.

Модуль 2
Змістовний модуль №3

ТЕМА 8. Основи захисту комп'ютерної інформації

Загальне уявлення про інформаційну безпеку. Кримінальна відповідальність за правопорушення в інформаційній сфері. Технологічні, організаційні, правові постулати захисту даних.

ТЕМА 9. Класифікація комп'ютерних злочинів

Способи вчинення комп'ютерних злочинів. Міжнародні класифікації комп'ютерних злочинів. Засоби протидії загрозам для комп'ютерної інформації. Поняття про комп'ютерні злочини. Визначення, аналіз та фіксація слідів комп'ютерних злочинів

ТЕМА 10. Основи інформаційної безпеки держави

Державна політика щодо захисту інформаційних ресурсів в інформаційно-телекомунікаційних системах. Види інформації за режимом доступу. Державна політика у сфері технічного захисту інформації. Криптографічний захист інформації.

Змістовний модуль №4

ТЕМА 11. Технічне та юридичне забезпечення електронного підпису

Електронний бізнес та електронна комерція. Закон України "Про електронні документи та електронний документообіг". Поняття про електронний цифровий підпис. Симетричні й несиметричні методи шифрування. Поняття про дайджест повідомлення. Поняття про криптостійкість засобів електронного цифрового підпису. Технічне та юридичне забезпечення електронного цифрового підпису.

ТЕМА 12. ЗУ "Про електронні довірчі послуги"

Визначення термінів. Сфера дії Закону. Законодавство у сферах електронних довірчих послуг та електронної ідентифікації. Основні принципи державного регулювання у сферах електронних довірчих послуг та електронної ідентифікації. Система органів, що здійснюють державне регулювання у сферах електронних довірчих послуг та електронної ідентифікації. Повноваження Національного банку України у сферах електронних довірчих послуг та електронної ідентифікації

ТЕМА 13. Системи комплексного інформаційно-правового забезпечення

Інформаційне наповнення систем ЛІГА:ЗАКОН. Інтерфейс програми. Настройка інтерфейсу для конкретного користувача. Мова інтерфейсу. Види пошуку інформації: пошук за реквізитами, пошук за контекстом, за ключовими словами, ситуаціями, за динамічним навігатором, пошук термінів у термінологічному

словнику. Пошукові реквізити і правила їхнього використання. Історія пошукового поля. Довідник значень.

Нормативні документи. Законодавство України. Тематичні напрямки. БД "Судова практика". Моніторинг законодавства. Термінологічний словник. Опублікування в офіційних виданнях і періодичній пресі.

Список документів як результат пошуку. Відображення статусу документа у списку. Перегляд списку знайдених документів. Способи сортування списків. Пошук усередині списку. Динамічний навігатор як інструмент пошуку у списку. Графічне представлення зв'язків між документами в списку.

ТЕМА 14. Електронні реєстри України

Кабінет електронних сервісів. Перелік відкритих реєстрів та баз даних України. Державне підприємство "Національні інформаційні системи". Державні реєстри.

. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	Усього	У тому числі			
		л	п	лаб.	с.р.
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Змістовий модуль 1. *Базові питання правової інформації*					
Тема 1. Вступ до навчальної дисципліни «Правова інформація та комп'ютерні технології в юридичній діяльності»	**9**	**2**	**2**		**5**
Тема 2. Інтеграція права та інформатики	**11**	**4**	**2**		**5**
Тема 3. Моделі та комп'ютерні технології в юридичній діяльності	**14**	**2**	**2**		**10**
Разом за змістовим модулем 1	**34**	**8**	**6**		**20**
Змістовий модуль 2. *Інформаційно-аналітичне забезпечення законотворчої діяльності*					
Тема 4. Інформаційно-аналітичне забезпечення законотворчої та правозастосовної діяльності	**8**	**2**	**1**		**5**
Тема 5. Комп'ютерні мережі в юридичній діяльності	**9**	**2**	**2**		**5**
Тема 6. Принципи побудови комп'ютерних мереж.	**9**	**2**	**2**		**5**
Тема 7. IP адресація та організація підмереж	**8**	**2**	**1**		**5**
Разом за змістовим модулем 2	**34**	**8**	**6**		**20**
Усього годин	**68**	**16**	**12**		**40**
Модуль 2					

1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 3. *Основи захисту комп'ютерної інформації*					
Тема 8. Основи захисту комп'ютерної інформації	**10**	**3**	**2**		**5**
Тема 9. Класифікація комп'ютерних злочинів	**9**	**2**	**2**		**5**
Тема 10. Основи інформаційної безпеки держави	**15**	**3**	**2**		**10**
Разом за змістовим модулем 3	**34**	**8**	**6**		**20**
Змістовий модуль 4. *Технічне та юридичне забезпечення електронного підпису*					
Тема 11. Технічне та юридичне забезпечення електронного підпису	**9**	**2**	**2**		**5**
Тема 12. ЗУ "Про електронні довірчі послуги"	**9**	**2**	**2**		**5**
Тема 13. Системи комплексного інформаційно-правового забезпечення	**8**	**2**	**1**		**5**
Тема 14. Електронні реєстри України	**7**	**2**	**1**		**4**
Разом за змістовим модулем 4	**33**	**8**	**6**		**19**
Усього годин	**67**	**16**	**12**		**39**
Усього за дисципліну	**135**	**32**	**24**		**79**

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	Принципи роботи пошукових систем мережі Інтернет.	3
2	Принципи роботи інформаційно-правових пошукових систем.	3
3	Можливості структурування офісних документів.	3
4	Можливості обчисленні у табличному процесорі MS EXEL.	4
5	Можливості сортування даних у табличному процесорі MS EXEL.	4
6	Можливості створення презентацій у редакторі презентацій MS Power Point.	4
7	Хмарові сховища даних та можливості їх використання для спільної роботи.	3
	Разом	**24**

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Не передбачено	
	Разом	

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
	Не передбачено	
	Разом	

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Опрацювати: Принципи побудови глобальної мережі Інтернет.	10
2	Опрацювати: основні напрямки правового захисту інформації та персональних даних в Україні.	15
3	Ознайомитись з напрямками правового захисту інформації та персональних даних у Європейському Союзі.	15
4	Опрацювати: Основні напрямки технічного захисту інформації в державних установах.	10
5	Опрацювати: міжнародні документи з приводу кримінальної відповідальності у сфері злочинів в інформаційній сфері.	15
6	Ознайомитись з міжнародними класифікаторами комп'ютерних злочинів.	14
	Разом	**79**

9. Індивідуальні завдання

9.1. Теми рефератів

1. Інформаційна революція та сучасне суспільство.
2. Поняття та ознаки глобального інформаційного суспільства.
3. Структура та умови розвитку інформаційного суспільства.
4. Інформаційне суспільство та право.
5. Роль і значення інформаційних технологій у розвитку суспільства.
6. Основні фактори розвитку інформаційних технологій.
7. Тенденції розвитку сучасних інформаційних технологій.
8. Тенденції розвитку інформаційних технологій у юридичній науці та освіті.
9. Впровадження і розвиток дистанційних форм навчання та наукової діяльності.
10. Інформаційні технології в судовій діяльності.
11. Загальна характеристика використання інформаційних технологій глобальної мережі ІНТЕРНЕТ.
12. Пошук інформації у мережі ІНТЕРНЕТ
13. Пошукові системи у мережі ІНТЕРНЕТ
14. Проблеми правового забезпечення використання Інтернет-технологій.
15. Характеристика електронних інформаційних ресурсів (електронний документ, електронний документообіг, електронні бібліотеки).

16. Поняття і умови правового забезпечення комерційної таємниці.
17. Використання табличного процесору MS Excel в юридичній практиці.
18. Правові проблеми інформаційної безпеки.
19. АІПС Ліга - Закон. Загальна характеристика
20. Робота з АІПС Ліга-Закон
21. Пошук інформації в АІПС Ліга-Закон
22. АІПС Парус-Консультант. Загальна характеристика
23. Використання баз даних в органах державної влади
24. Інформаційне забезпечення правоохоронних органів.
25. Правові автоматизовані інформаційно-пошукові системи.
26. Правові автоматизовані системи обробки даних.
27. Автоматизовані робочі місця в правоохоронної діяльності.
28. Правові автоматизовані системи керування.
29. Автоматизовані експертні правові системи.
30. Автоматизація судово-експертних досліджень.
31. Довідкова правова система «Консультант-Плюс».
32. Довідкові правові системи «Гарант» й «Кодекс».
33. Правові аналітико-статистичні інформаційні системи.
34. Інформаційні технології слідчої діяльності.
35. Автоматизоване робоче місце слідчого (призначення, типи, функції).
36. Слідчі експертні системи.
37. Комп'ютерні злочини.
38. Захист даних у комп'ютерних мережах і заходи попередження комп'ютерних злочинів.
39. Правове забезпечення інформаційної безпеки.
40. Створення та використання шаблонів правових документів у текстовому редакторі MS Word
41. Редагування документів у текстовому редакторі MS Word
42. Використання баз даних у юридичній практиці

10. Методи навчання

Проведення аудиторних лекцій, лабораторних занять, консультацій, а також самостійна робота студентів за матеріалами, опублікованими кафедрою.

11. Методи контролю

Проведення поточного контролю, письмового модульного контролю, підсумковий контроль у вигляді екзамену.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

12.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
модуль 1			
Лекції	0…1	8	0…8
Практичні заняття	0...4	6	0…24
Модульний контроль	0…20	1	0..20
модуль 2			
Лекції	0…1	8	0…8
Практичні заняття	0…3	6	0…18
Модульний контроль	0…20	1	0…20
Індивідуальне завдання. Реферат	0…2	1	0…2
Усього за семестр			**0…100**

12.2. Якісні критерії оцінювання

В результаті вивчення дисципліни студенти **повинні знати**:

- порядок роботи в мережах Internet та Intranet;
- технології використання найбільш поширених пошукових та поштових серверів
- структуру і склад інформаційно-пошукових систем;
- призначення і можливості правових інформаційних систем (Ліга, Рада, Консультант);
- організаційні та технічні методи захисту інформації в системі інформаційного забезпечення.
- технології електронної обробки інформації.

вміти:

- користуватися електронною поштою;
- знаходити необхідну інформацію в мережі Internet за допомогою браузерів та пошукових серверів;
- використовувати засоби електронних організаторів для планування та організації професійної діяльності;
- користуватися правовими інформаційно-пошуковими системами для пошуку нормативно-правових документів;
- створювати електронні картотеки;

Мати уяву про:

- перспективи і тенденції розвитку сучасних інформаційних систем і технологій;
- особливості організації нових інформаційних технологій опрацювання даних при розв'язанні задач, що входять у компетенцію юриста;

- можливості та перспективи використання засобів обчислювальної техніки у своїй роботі за спеціальністю.
- поняття інформаційних технологій; їх класифікацію;
- поняття інформаційних систем; їх класифікацію;

12.3. Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. Захистити не менше 75% від усіх завдань лабораторних занять.

Добре (75-89). Твердо знати мінімум, захистити не менше 90% завдань лабораторних занять.

Відмінно (90-100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та уміти їх застосовувати.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

13. Методичне забезпечення

1. Презентації лекцій.
2. Керівництво до практичних робіт.

14. Рекомендована література

1. Правова інформація та комп'ютерні технології в юридичній діяльності: Навч. посіб. / В.Г. Іванов, С.М. Іванов, В.В. Карасюк та ін.; За заг. ред. В.Г. Іванова. – Х.: Право, 2010. – 240 с.
2. Клімушин П.С., Лановий О.Ф., Іванова І.Д. Інформаційні системи й технології в обліку та фінансах: Навчальний посібник - Харків: НУВС, 2007. - 261с.
3. Информатика для юристов и экономистов. / Под ред. С.В. Симоновича – СПб.: Питер, 2006. – 688 с.
4. Андреев Б.В., Пак П.Н., Хорст В.П. Расследование преступлений в сфере компьютерной информации. М., 2001.
5. Бенихлеф К. Разрешение конфликтов в цифровой среде // Бюллетень ЮНЕСКО по авторскому праву. Том XXXV, № 4, 2001.
6. Васильев С.В. Правовое регулирование электронной коммерции // Актуальные проблемы гражданского права. Исследовательский центр частного права. 2002. Вып. 4.
7. Вацковский Ю.Ф., Шпрингер Ф. Правовое регулирования Интернет: особенности национальной защиты товарных знаков // Право и экономика. 2000. №6.
8. Волеводз А.Г. Противодействие компьютерным преступлениям. М., 2002.
9. Гаврилов Д. Квалификация хищений совершаемых с помощью компьютера // Законность. 2001. №11.
10. Герцева Е.Н. Проблемы квалификации недобросовестного использования доменных имен в Интернете // Законодательство. 2000. № 11.
11. Гульбин Ю. К дискуссии об охране компьютерного программного обеспечения // Интеллектуальная собственность. 2002. № 3.
12. Евсюков Д.Е. Электронные деньги как новая составляющая кредитно-денежной системы // ЭКО. 2002. № 5.
13. Калятин В.О. Доменные имена. М., 2002.
14. Калятин В.О. Правовые аспекты использования электронной почты // Юридический мир. 2001. № 7.
15. Калятин В.О. Проблемы установления юрисдикции в Интернете // Законодательство. 2001. № 5.
16. Кемрадж А.С., Головеров Д.В. Правовые аспекты использования Интернет-технологий. М., 2002.
17. Копылов В.А. Информационное право. М., 2002.
18. Малахов С.В. Гражданско-правовое регулирование отношений в глобальной компьютерной сети Интернет. М., 2001.
19. Наумов В.Б. Право и Интернет: очерки теории и практики. М., 2002.
20. Новые технологии электронного бизнеса и безопасности / Бабенко Л.К.,

Быков В.А., Макарович О.Б., Спиридонов О.Б. – М.: Радио и связь, 2001. – 376 с.
21. Оболенский Р. Программные продукты и их правовая охрана // Интеллектуальная собственность. 2002. № 4.
22. Основы расследования преступлений о нарушении авторских и смежных прав. Под. ред. Исаенко В.Н. М., 2002.
23. Россинская Е.Р., Усов А.И. Судебная компьютерно-техническая экспертиза. М., 2001.
24. Рузакова О.А., Дмитриев С.В. Авторские и смежные права в Интернете // Законодательство. 2001. №9.
25. Серго А.Г. Законодательство о СМИ. Взгляд из Интернета // Кодекс-info. 2002. № 3-4.
26. Серго А.Г. Защита прав в Интернете // Экономика и Жизнь (Юрист). 2002. № 36 (240).
27. Серго А.Г. Некоторые вопросы защиты авторского права в Интернете // Интеллектуальная собственность. 2001. № 10.